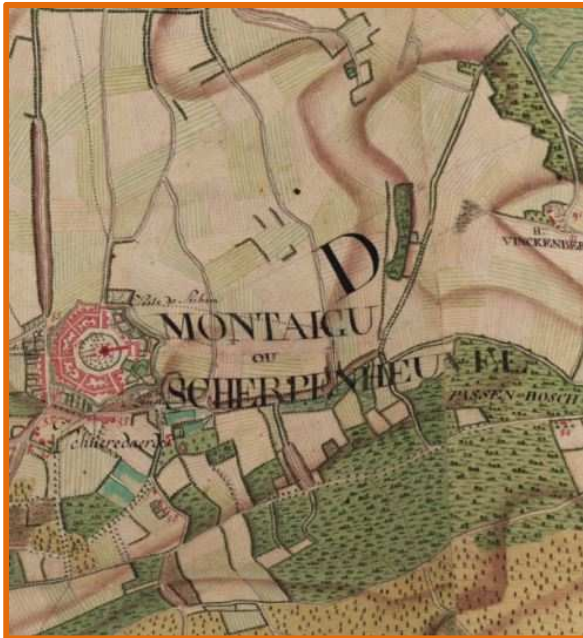

ARCHEOLOGIENOTA

SCHERPENHEUVEL-ZICHEM - TESSENDERLOBAAN

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT, K. BOUCKAERT,
E. KEERSMAEKERS & A. DOUCET

OKTOBER 2018

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Scherpenheuvel-Zichem - Tessenderlobaan

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Evelien Audenaert,
Kevin Bouckaert, Emma Keersmaekers & Alexander Doucet

Opdrachtgever

HOSBUR bvba
Diestsestraat 175
3270 Scherpenheuvel

Projectnummer

2018J23

Plaats en datum

Kortenaken, oktober 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2018J23
ISSN 2034-5615

© 2018 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>16</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>18</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>27</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	28
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>28</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>28</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>29</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>30</i>
5	Bibliografie	31
6	Figurenlijst.....	32
7	Plannenlijst.....	33

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

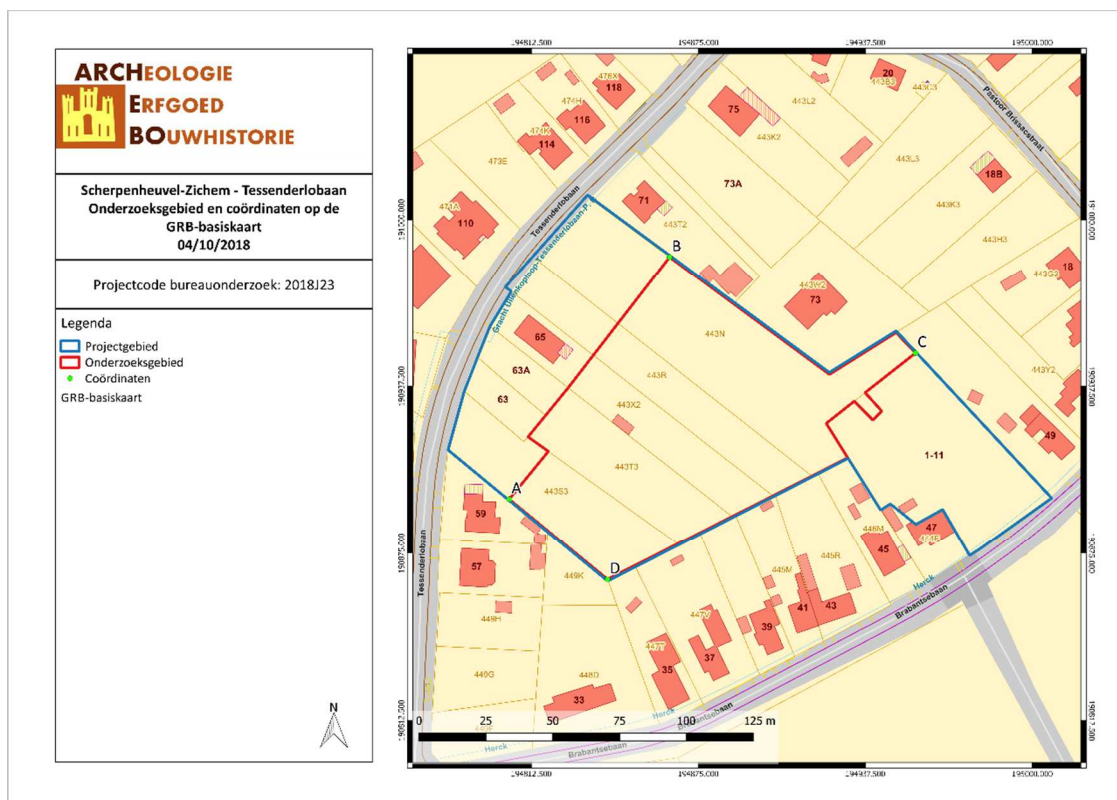
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van HOSBUR bvba een archeologienota opgemaakt voor het projectgebied aan de Tessenderlobaan, ter hoogte van huisnummers 63-63A-65, in Scherpenheuvel-Zichem (Vlaams-Brabant). Het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever verkaveld worden in 14 kavels, elk voorzien van een bouwzone. Er zal ook een weg en een aangelegd worden, die zal aansluiten op de Brabantsebaan. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 16 131,74 m², van het onderzoeksgebied ca. 8 907,23 m².

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in oktober 2018 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, HOSBUR bvba, was dhr. Lawrens Buyckx. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken

geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

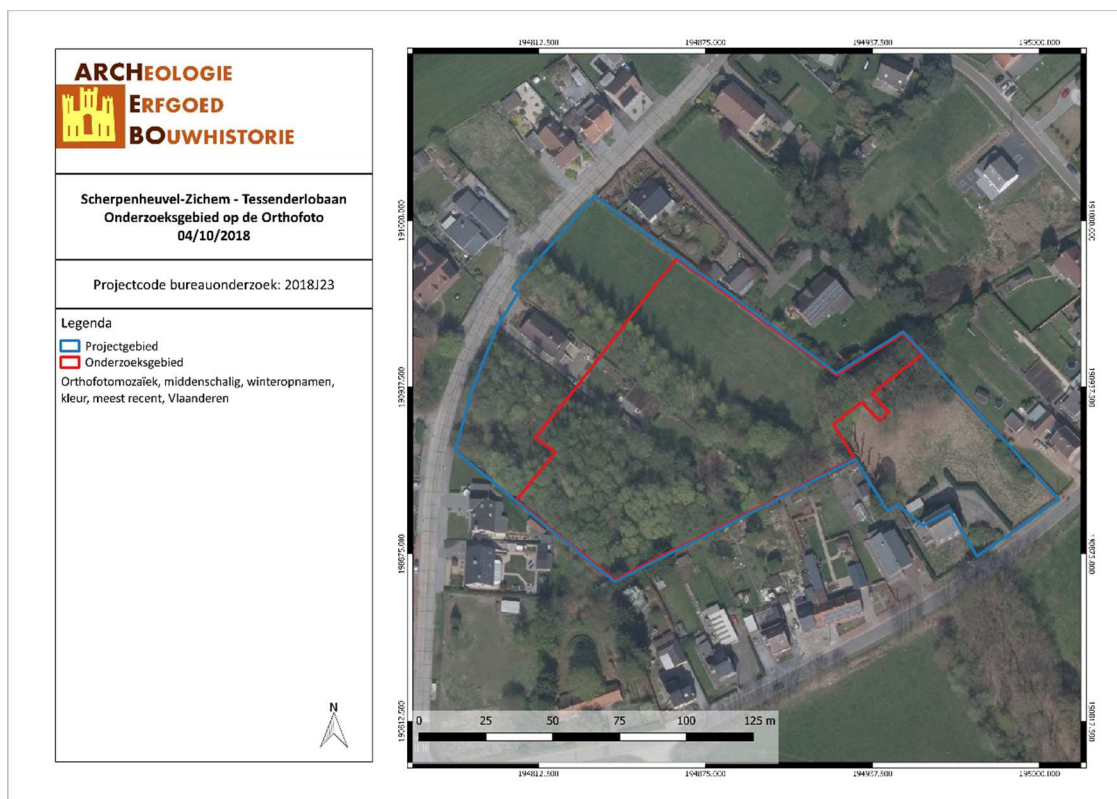
Administratieve fiche	
Naam site:	Scherpenheuvel-Zichem – Tessenderlobaan
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlobaan, ter hoogte van huisnummers 63-63A-65
Kadaster:	Scherpenheuvel-Zichem, afdeling 2 (Zichem), sectie B, perceelnummers 443N, 443R, 443X2, 443T3, 443S3 & 444G
Coördinaten:	A X 140083.211
	Y 158107.666
	B X 140110.961
	Y 158114.748
	C X 140169.265
	Y 158003.586
	D X 140164.233
	Y 157999.326
Opdrachtgever:	HOSBUR bvba Diestsestraat 175 3270 Scherpenheuvel
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken
Projectcode bureauonderzoek:	2018J23
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	HOSBUR bvba
Grootte projectgebied:	Ca. 16 131,74 m ²
Grootte onderzoeksgebied:	Ca. 8 907,23 m ²
Uitvoeringsperiode:	Oktober 2018
Reden van de ingreep	Verkaveling van het terrein in 14 loten, elk met een bouwzone en aanleg van een weg en twee bufferbekken
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, bouwzones, weg, bufferbekken

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

SCTE/18/10/04/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. De aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

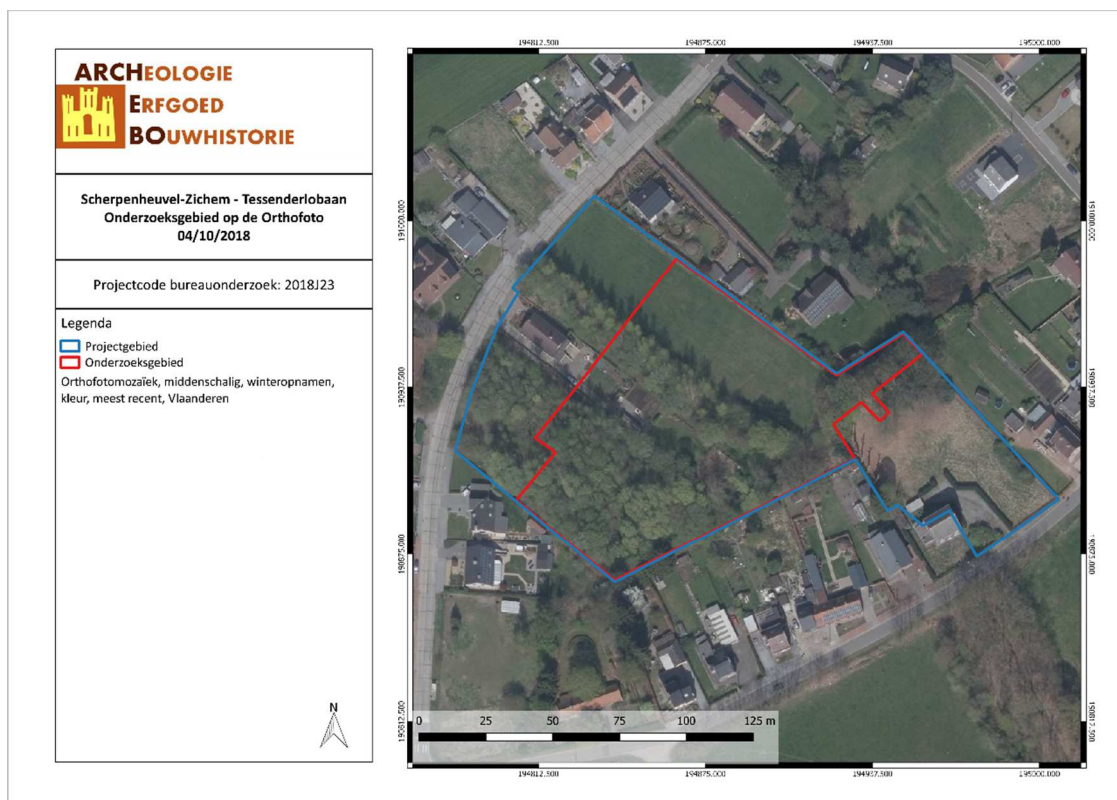
Het onderzoeksgebied ligt tussen de Tessenderlobaan en de Brabantsebaan in Scherpenheuvel-Zichem (Vlaams-Brabant). Het terrein kruist verschillende percelen en bestaat grotendeels uit bebost gebied en grasland. Ongeveer in het midden van het onderzoeksgebied staat een bijgebouw van de woning aan de Tessenderlobaan 65. Volgens het gewestplan ligt het onderzoeksgebied binnen woongebieden met landelijk karakter.

Figuur 4: Zicht op projectgebied van op de Tessenderlobaan (Google Street View, augustus 2009)

Figuur 5: Zicht op projectgebied van op de Brabantsebaan (Google Street View, augustus 2009)

SCTE/18/10/04/3 - Digitale aanmaak

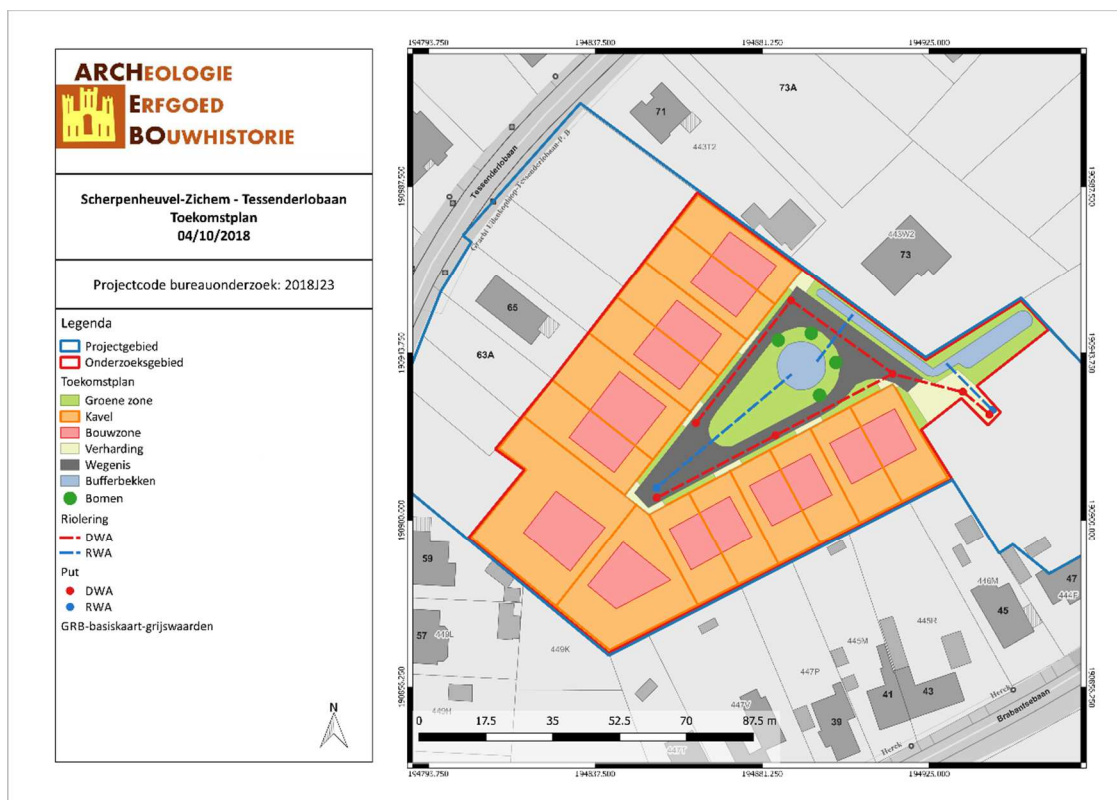
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Op het onderzoeksgebied zal de opdrachtgever de aanwezige bebouwing slopen en de bomen kappen om vervolgens het terrein te verkavelen in 14 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor open of halfopen bebouwing. De loten zullen bereikbaar zijn via een wegenis, die zal aansluiten op een nieuw aangelegde weg die uitkomt op de Brabantsebaan. In het midden van de wegenis en in het noordoosten van het onderzoeksgebied zullen bufferbekken aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 16 131,74 m² groot, het onderzoeksgebied ca. 8 907,23 m².

Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (HOSBUR bvba, 2018)

SCTE/18/10/04/4 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

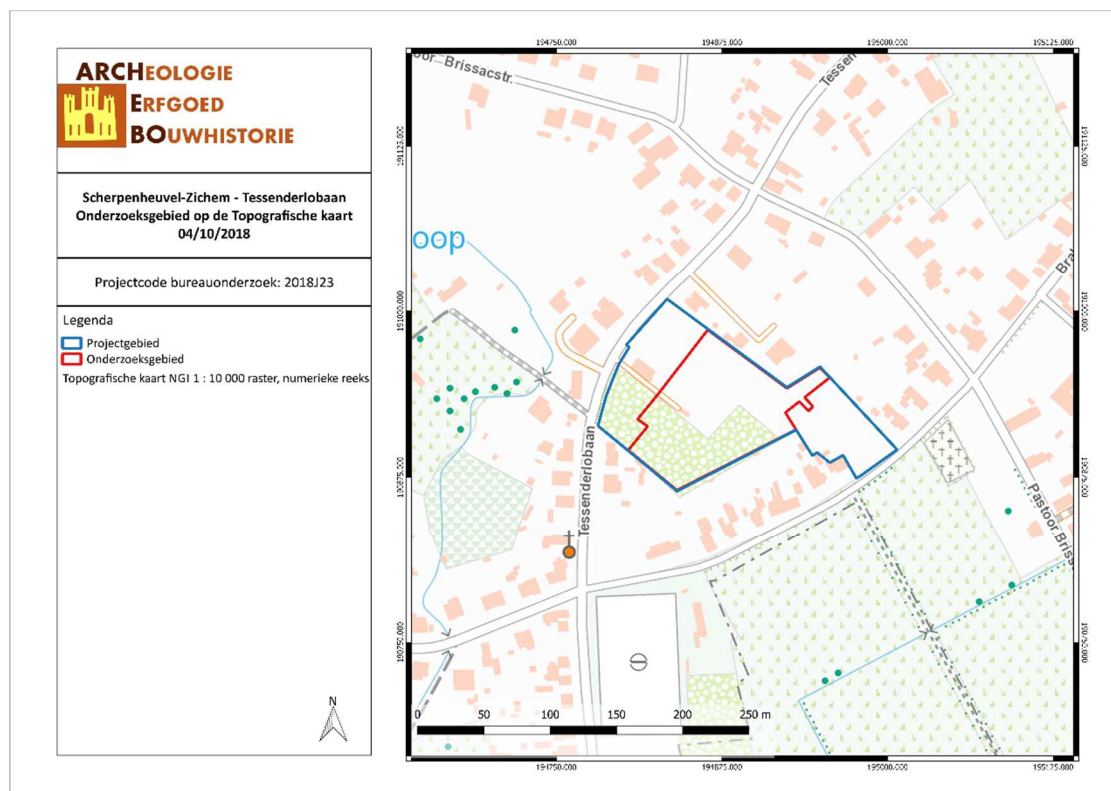
De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

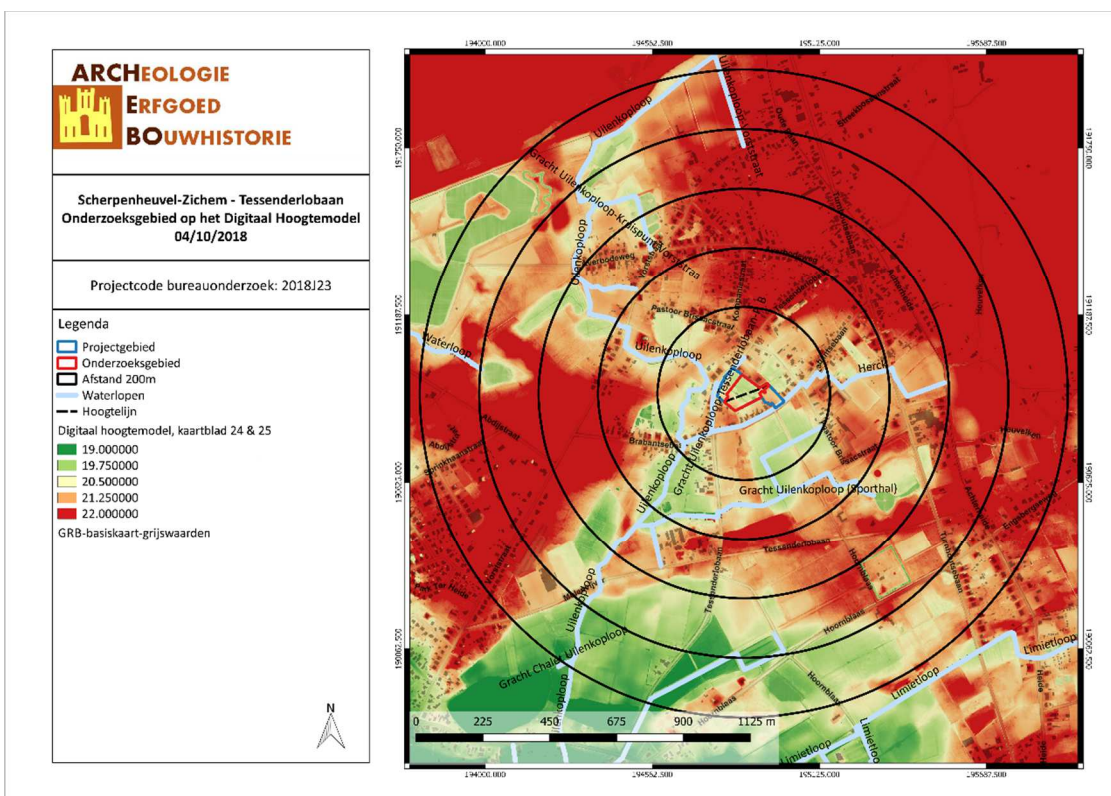
Het onderzoeksgebied ligt tussen de Tessenderlobaan en de Brabantsebaan, ter hoogte van Tessenderlobaan 63-63A-65, in Scherpenheuvel-Zichem (Vlaams-Brabant). De gemeente Scherpenheuvel-Zichem heeft verschillende deelgemeenten, namelijk Scherpenheuvel, Zichem, Averbode, Testelt en Messelbroek en wordt omringd door de gemeenten Aarschot, Herselt, Laakdal, Tessenderlo, Diest, Bekkevoort en Tielt-Winge. Het onderzoeksgebied ligt vlak bij de Herck, een aftakking van de Uilenkoploop, en bij de Uilenkoploop zelf, een aftakking van de Zwarte Beek. Het terrein ligt op een helling tussen de beekvallei van de Zwarte Beek en het aangrenzend plateau. Het onderzoeksgebied ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 20 en 21 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Scherpenheuvel-Zichem, afdeling 2 (Zichem), sectie B, perceelnummers 443N, 443R, 443X2, 443T3, 443S3 & 444G.

Gezien de topografische ligging op een helling en dicht bij natuurlijke waterlopen is er een verwachting op Steentijd. De gradientzone tussen een natte vallei (met brongebied) en een droog plateau zijn ideaal voor deze sites.

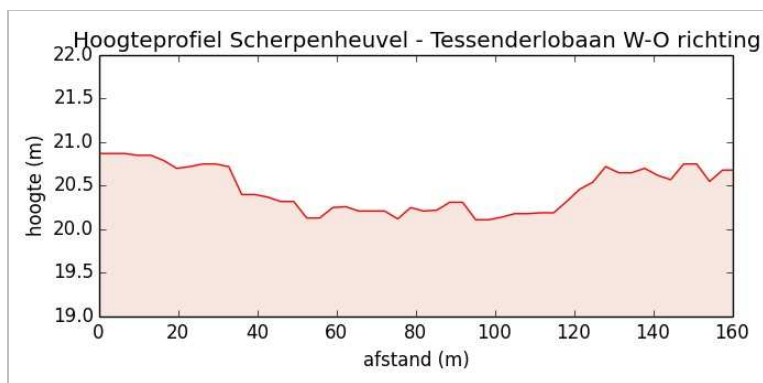
SCTE/18/10/04/5 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/6 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)

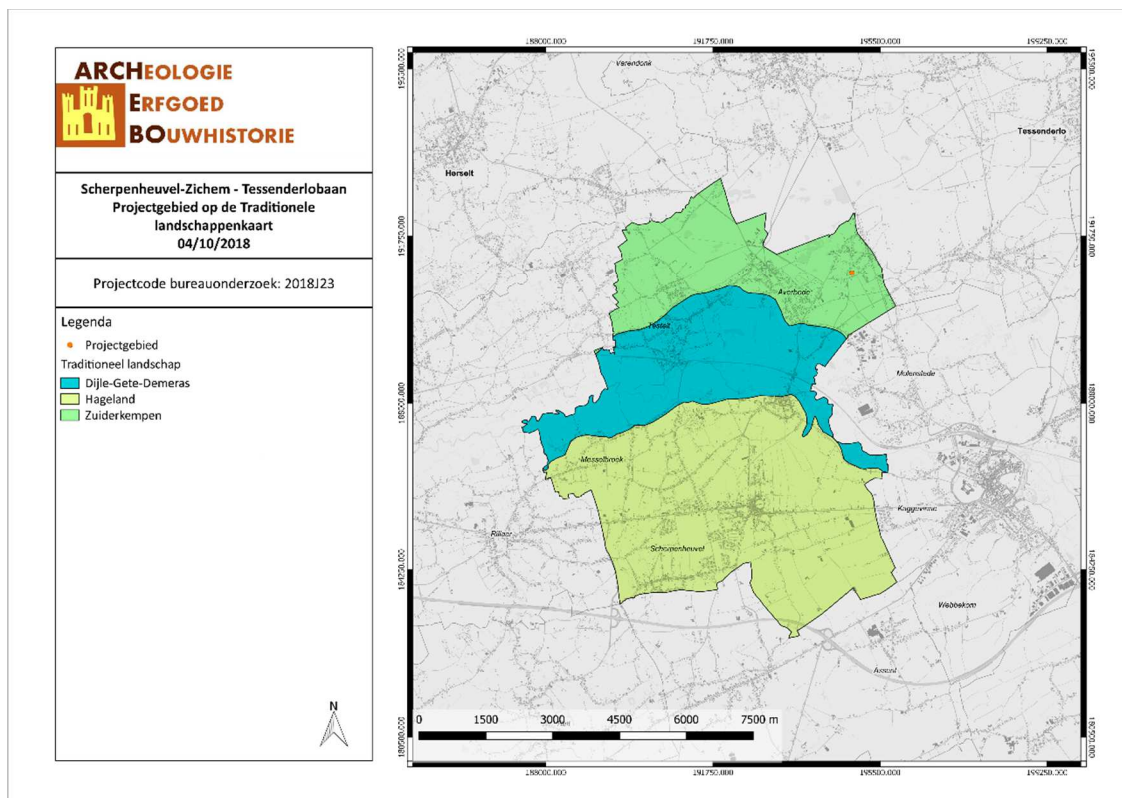

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Zuiderkempem'. De gehele gemeente Scherpenheuvel-Zichem wordt van noord naar zuid gekarteerd als Zuiderkempem, Dijle-Gete-Demeraz en Hageland.

SCTE/18/10/04/7 - Digitale aanmaak

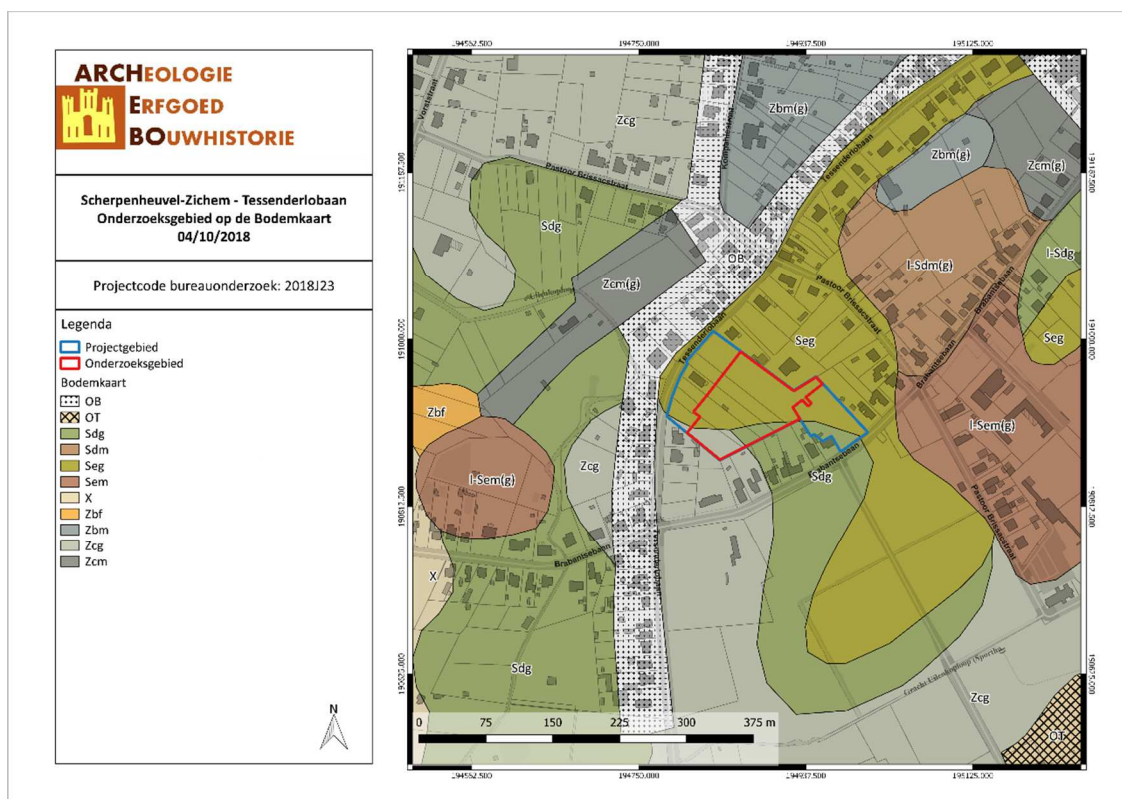
Figuur 12: Scherpenheuvel-Zichem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)

3.1.2.2 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als Seg, in het zuiden als Sdg en Zcg.¹ Seg-bodems zijn natte lemige zandgronden met duidelijke humus en/of ijzer B horizont. De humeuze bovengrond is 25-30 cm dik, donkergrijs van kleur en homogeen met slierten van

¹ E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 78, 92, 96, 132, 146, 148, 201.

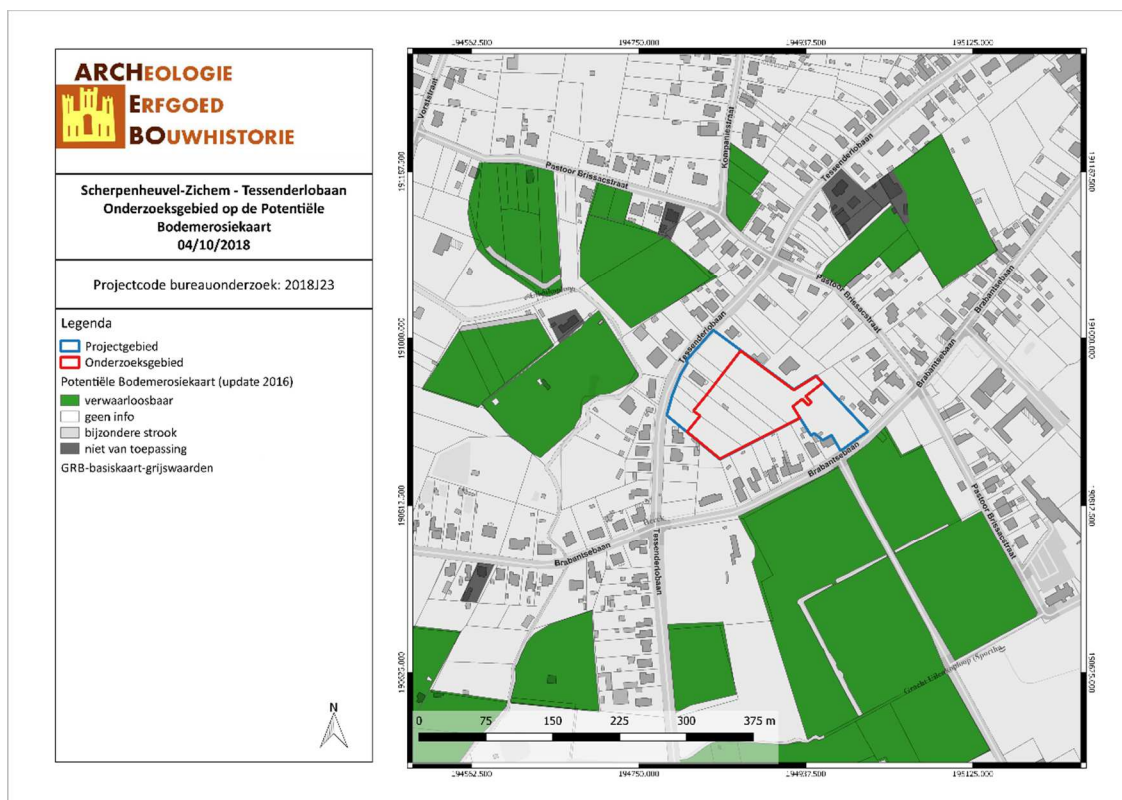
de E horizont in Podzol B breukjes. Roestverschijnselen komen voor vanaf 20cm. Onder de humeuze bovengrond zit bijna onmiddellijk de Podzol humus B, die 40-50 cm dik is en beneden soms verkit. De reductiehorizont begint vanaf 100cm. Sdg-bodems zijn matig natte lemig zandgronden met duidelijk humus en/of ijzer B horizont. De bouwlaag heeft een donker bruingrijze tot donkergrijze kleur en rust op een bleekbruine Podzol B horizont, op ca. 50cm diepte. De bouwvoor is iets dikker en humeuzer dan bij de matig droge Podzolen op lemig zand. Soms is hij gevlekt met resten van de E horizont en brokjes Podzol B. De Podzol B is 20-40cm dik en zwak verkit. Vanaf een diepte van 60cm komt grijswit zand voor. Roestverschijnselen komen voor vanaf 40-60cm diepte, maar zijn in veel gevallen moeilijk waarneembaar. Zcg-bodems zijn matig droge zandgronden met duidelijke humus en/of ijzer B horizont. De bouwvoor heeft een laag humusgehalte, is 30-40cm dik, donkergrijs van kleur en rust op de Podzol B waarvan het onderste gedeelte soms verkit is, soms duidelijke sporen van degradatie toont. Roestverschijnselen komen voor vanaf 60-90 cm diepte, dus steeds duidelijk onder de Podzol B.

SCTE/18/10/04/8 - Digitale aanmaak

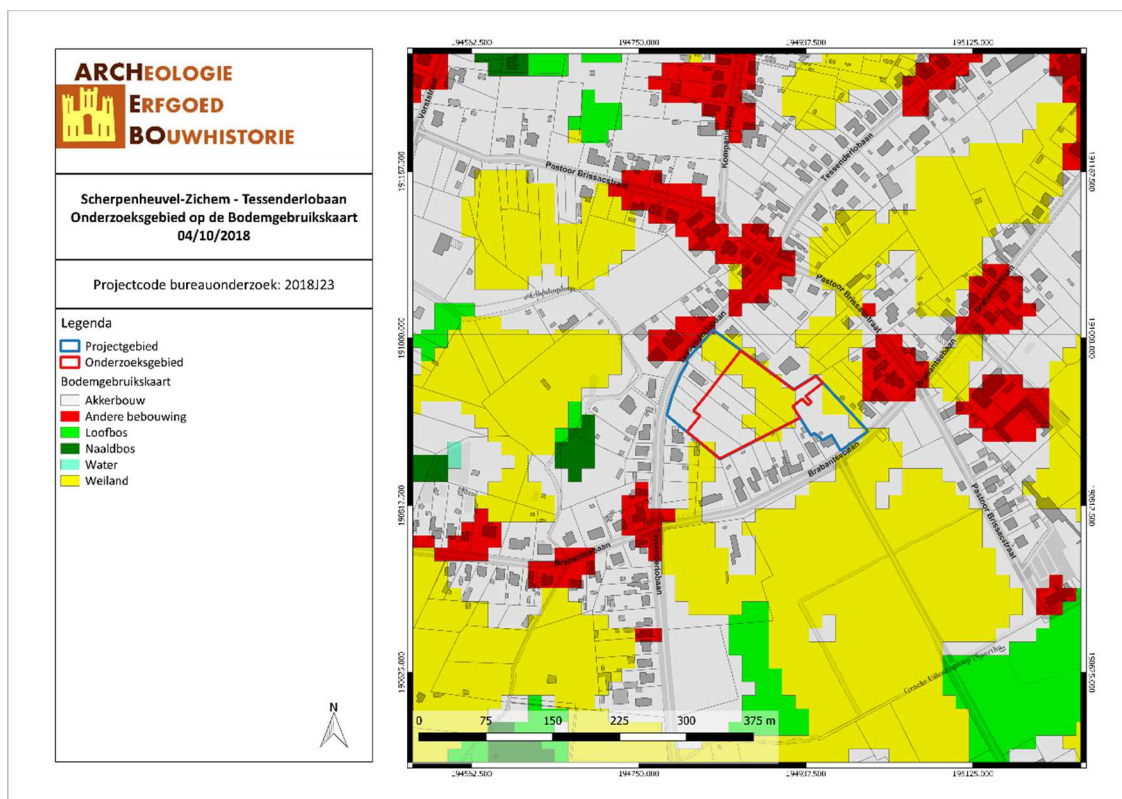
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is over het onderzoeksgebied geen informatie beschikbaar. In de omgeving wordt de potentiële bodemerosie van de bodem regelmatig gekarteerd als 'verwaarloosbaar'. Volgens de bodemgebruikkaart ligt het onderzoeksgebied binnen 'Akkerbouw' en 'Weiland'.

SCTE/18/10/04/9 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/10 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018)

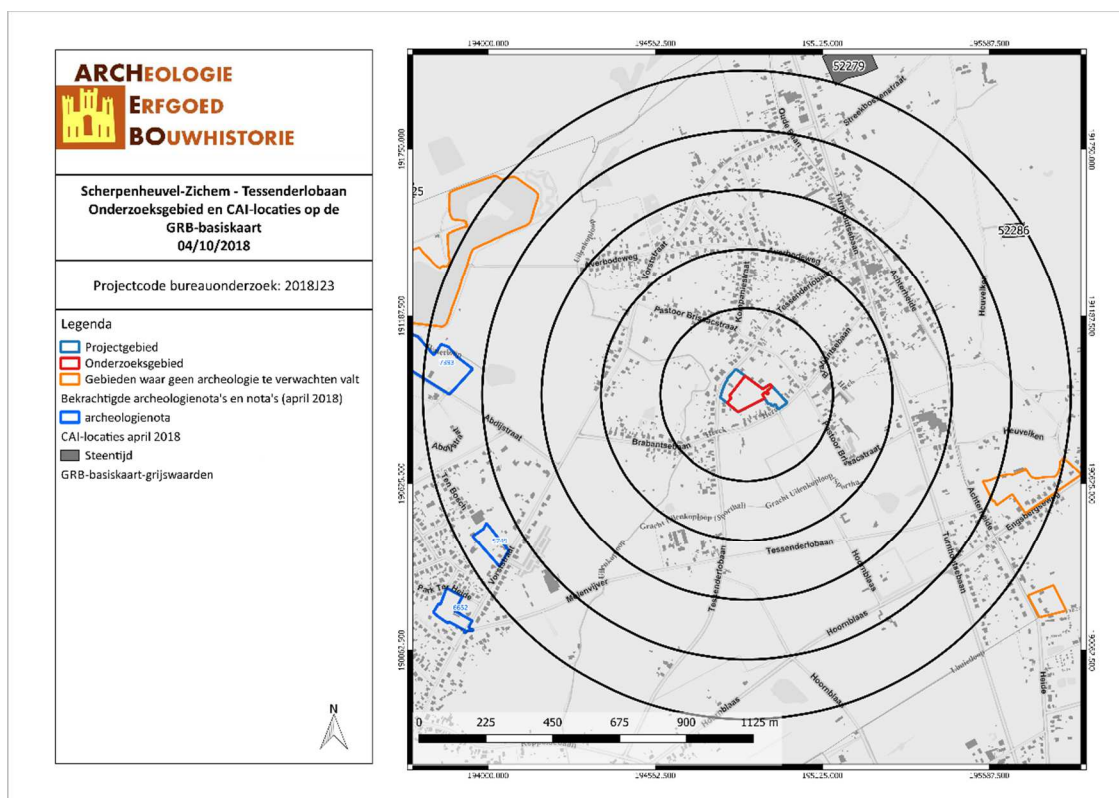
3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de ruime omgeving. Ca. 1000m ten noorden van het onderzoeksgebied is een concentratie van lithisch materiaal uit het Neolithicum gevonden tijdens een veldprospectie. Het betreft o.m. een gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes en mogelijks afslagen (CAI 52279). Ca. 1000m ten noordoosten van het onderzoeksgebied is tijdens een veldprospectie een afslag uit de Steentijd gevonden (CAI 52286).

In de ruime omgeving van maximum 1000 meter bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft onder meer:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
52286	Afslag	Steentijd
52279	Gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes, afslagen	Steentijd

SCTE/18/10/04/11 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In maart 2018 voerde ARON bvba een bureauonderzoek (ID 7393) uit voor het terrein gelegen aan de Abdijstraat in Averbode, tussen ca. 800 en 1000m ten westen van het huidige projectgebied. Dit gebeurde naar aanleiding van de bouw van een nieuwbouwloods met omgevingswerken en de sloop van een bestaand gebouw. Het terrein heeft een gelijkaardig bodem als het huidige projectgebied, namelijk een X-bodem (duingrond). Uit het bureauonderzoek bleek dat gezien de topografische ligging, het terrein over een hoog potentieel voor Steentijd artefactensites beschikt. Daarnaast werd het potentieel op het aantreffen van sporen en/of vondsten vanaf de late middeleeuwen als matig

ingeschat. Om deze redenen werd een vervolgonderzoek aangeraden. Gezien de ligging binnen duingebied en het historisch landgebruik, is er geen zicht op de diepte van de archeologisch relevante niveaus of de gaafheid van de bodem. Daarom werd een landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen opgelegd. Als mogelijk vervolgetraject worden een verkennend booronderzoek, een waarderend booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek i.f.v. Steentijd artefactensites, een proefsleuvenonderzoek en een opgraving opgelegd.²

In het najaar van 2017 werd door de Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling VUHbs archeologie, een bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek (ID 5749) uitgevoerd voor een terrein gelegen aan de Vorststraat in Scherpenheuvel, ca. 900m ten zuidwesten van het huidige projectgebied. De archeologienota is opgesteld n.a.v. een verkaveling en de aanleg van een nieuw rioolsysteem. Uit het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het terrein een hoog potentieel heeft aan kenniswinst door de middelhoge archeologische verwachtingen voor sporen daterend vanaf het Neolithicum t.e.m. de Nieuwe Tijd. Aangezien men geen zicht had op de bewaringstoestand van de bodem, werd eerst een landschappelijk bodemonderzoek d.m.v. boringen uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat de aanwezigheid van Steentijd artefactensites niet onmiddellijk verwacht wordt, maar ook niet geheel uitgesloten kan worden. Er wordt een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek opgelegd, maar indien een Steentijd artefactensite tijdens dit onderzoek aangetroffen wordt, moet dit ter plaatse gestaakt worden en moet de Steentijd artefactensite gewaardeerd worden d.m.v. een waarderend archeologisch booronderzoek.³

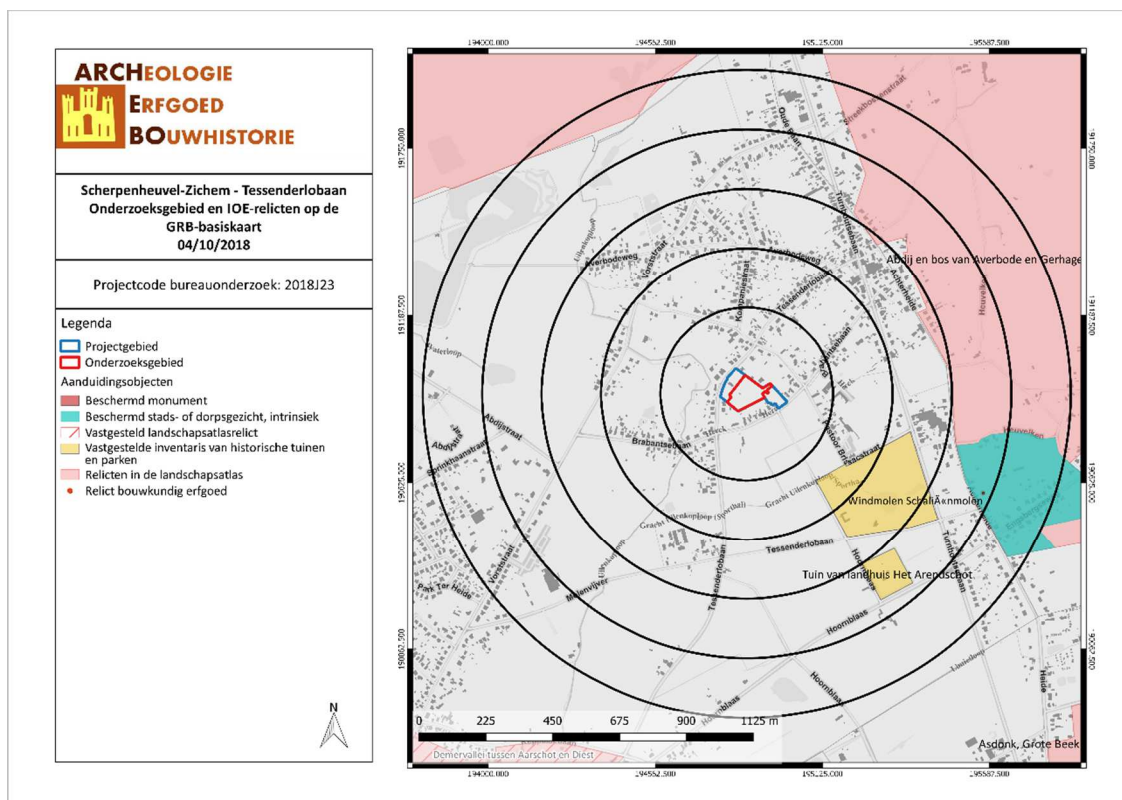
3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁴ Binnen het onderzoeksgebied staan geen vastgestelde en/of beschermde relicten.

² Inge Van de Staey en Petra Driesen, "Archeologienota Scherpenheuvel-Zichem, Abdijstraat 4. Nieuwbouw van een onderhoudsloods, DEEL 1: Verslag van de resultaten", Verslag van Resultaten (Tongeren: ARON bvba, maart 2018).

³ Tessa Beukelaar-van Gulik en Mark Groenhuijzen, "Scherpenheuvel - Vorststraat. Archeologienota/Bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek", Verslag van Resultaten (Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2017); Tessa Beukelaar-van Gulik en Mark Groenhuijzen, "Scherpenheuvel - Vorststraat. Programma van Maatregelen", Programma van Maatregelen (Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2017).

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

SCTE/18/10/04/12 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

Tussen Zichem en Diest heeft op een heuveltop een eik gestaan. Deze eik had de vorm van een kruis en er stond een Mariabeeldje op. Volgens de legende heeft een herder het Mariabeeld op een dag op de grond gevonden. Toen hij het mee naar huis wilde nemen, kon hij zich niet meer bewegen. Een schapenboer vond de herder en toen deze boer het beeld weer op zijn plaats zette, kon de herder vrij bewegen. In de loop van de 16de eeuw is de heuvel waar het beeldjes staat uitgegroeid tot een bedevaartsoord. In 1602 hebben de inwoners een klein kapelletje opgericht. Het aantal bedevaarders breidde steeds meer uit. In 1607 hebben Albrecht en Isabella de opdracht gegeven te beginnen met de bouw van een kerk. In 1922 werd de kerk verheven tot basiliek, die nog steeds een bedevaartsoord is.⁵ Een ander bekend bedevaartsoord binnen de gemeente Scherpenheuvel-Zichem is de Norbertijnenabdij van Averbode. Deze werd ca. 1134-1135 gesticht, maar in de directe omgeving van de abdij was eeuwenlang haast geen bewoning. In het laatste kwart van de 19de eeuw was er sprake van een gehucht. In 1877 kreeg de abdij bekendheid als bedevaartsoord door de oprichting van de Broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van het Heilig Hart in datzelfde jaar. Door deze bekendheid verschenen in de omgeving van de abdij allerlei horeca- en handelszaken. Vanaf 1900 was deze nieuwe wijk ook bereikbaar via de stoomtram Zichem-Turnhout. De Broederschap richtte eveneens een drukkerij en uitgeverij op, wat zorgde voor een snelle toename in het bevolkingsaantal. Er werden scholen, bedrijven als melkerijen en houtzagerijen en stroomdistributie opgericht en de fanfare 'De Sint-Jansvrienden' zag

⁵ "Scherpenheuvel-Zichem", *Wikipedia*, geraadpleegd 7 september 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Scherpenheuvel-Zichem&oldid=52161073>.

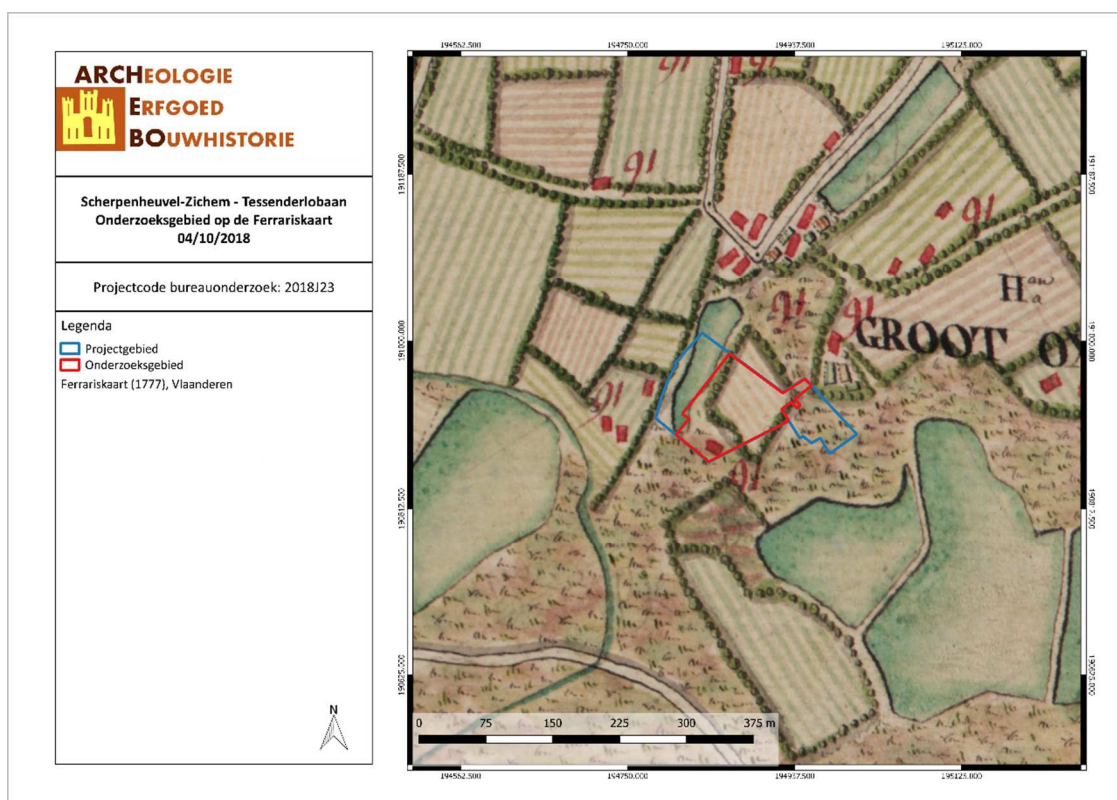
het daglicht. Van 1928 tot 1977 was Averbode een zelfstandige gemeente, bij de gemeentefusies van 1977 werd Averbode een deelgemeente van Scherpenheuvel-Zichem.⁶

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de-eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) bestaat niet voor dit landsdeel. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het onderzoeksgebied rond 1777 grotendeels gebruikt wordt als akkerland. Het uiterste oosten en het zuidwesten bestaan uit heide. In het zuiden van het onderzoeksgebied staat een klein gebouw. Ten noordwesten van het onderzoeksgebied ligt een vijver.

SCTE/18/10/04/13 - Digitale aanmaak

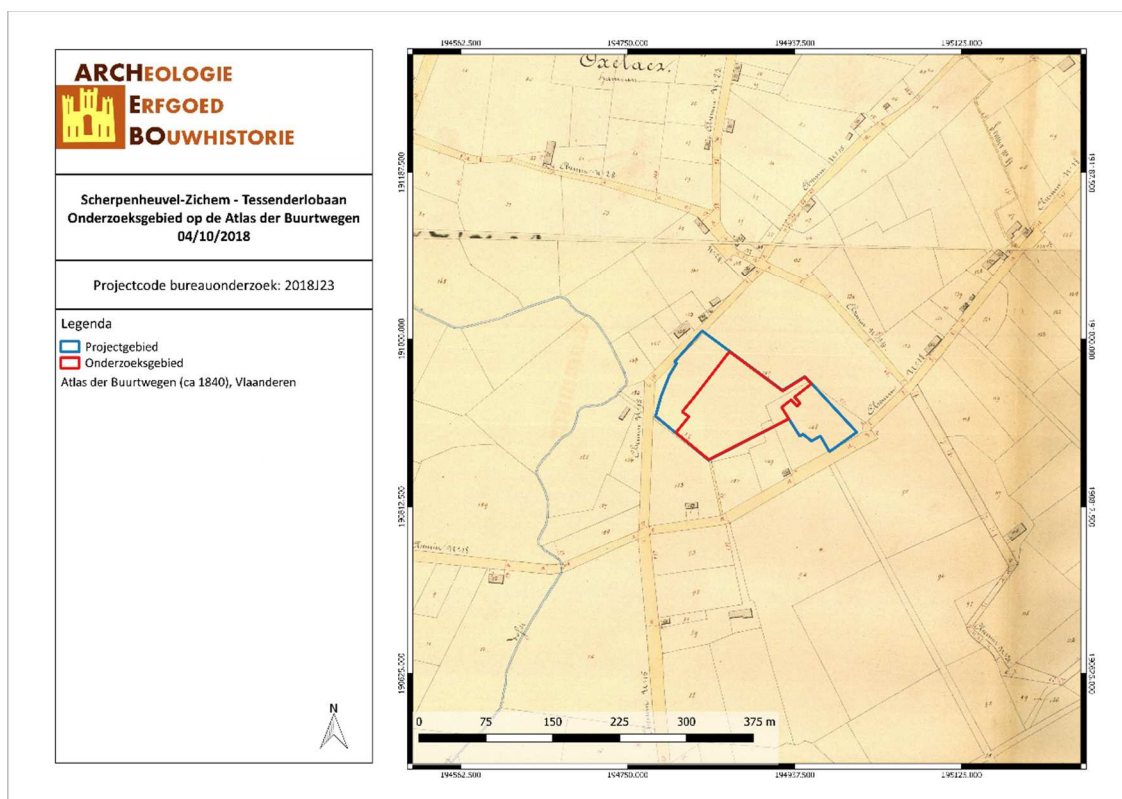
Figuur 18: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met

⁶ "Averbode", Wikipedia, geraadpleegd 7 september 2018, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Averbode&oldid=52173778>.

uitzondering van een aantal stadskernen.⁷ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferriskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

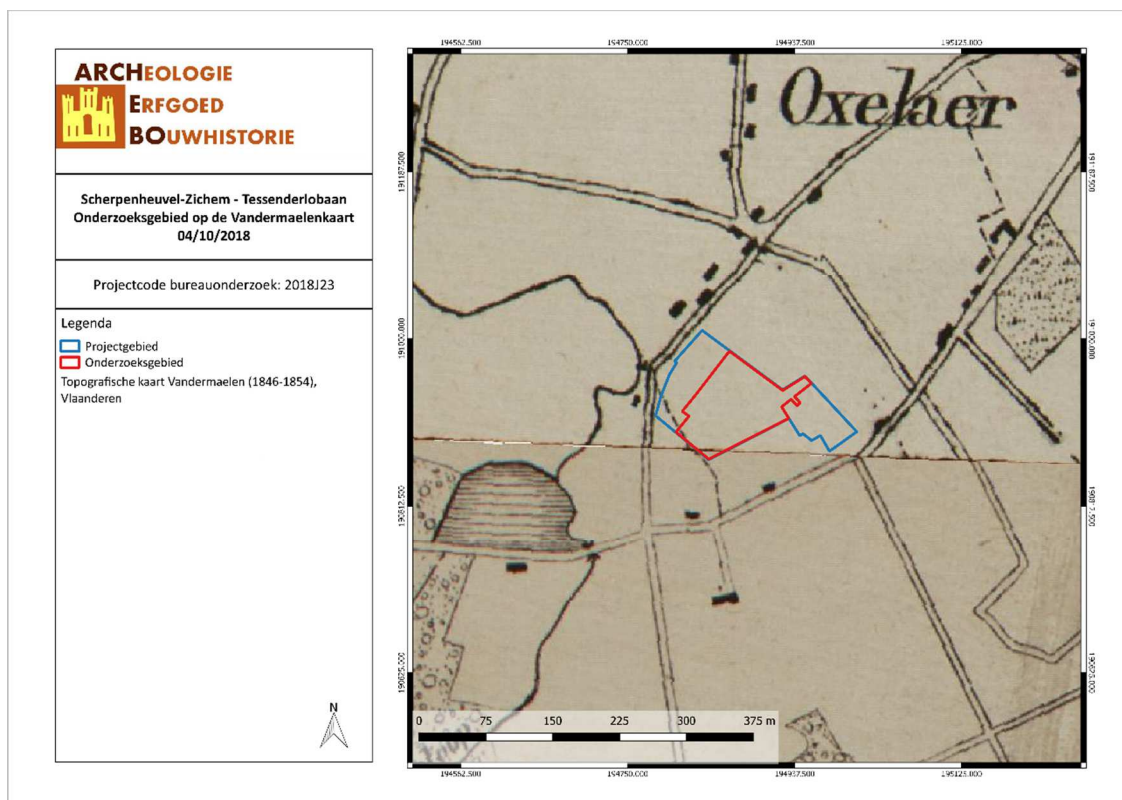
Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. Op de Atlas der Buurtwegen kruist het onderzoeksgebied drie percelen (147, 148 en 149). Ten zuidwesten van het onderzoeksgebied loopt een weg die aangeduid wordt met de nummer 16. Het terrein is niet specifiek gekarteerd, waardoor geen uitspraak gedaan kan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. Hetzelfde geldt voor de Vandermaelenkaart en voor de Popp-kaart. De legger van de Popp-kaart kon niet geconsulteerd worden voor dit terrein. De topografische kaart van 1873 toont dat het noordoosten van het terrein bestaat uit grasland. De rest van het onderzoeksterrein is mogelijk braakliggend.

SCTE/18/10/04/14 - Digitale aanmaak

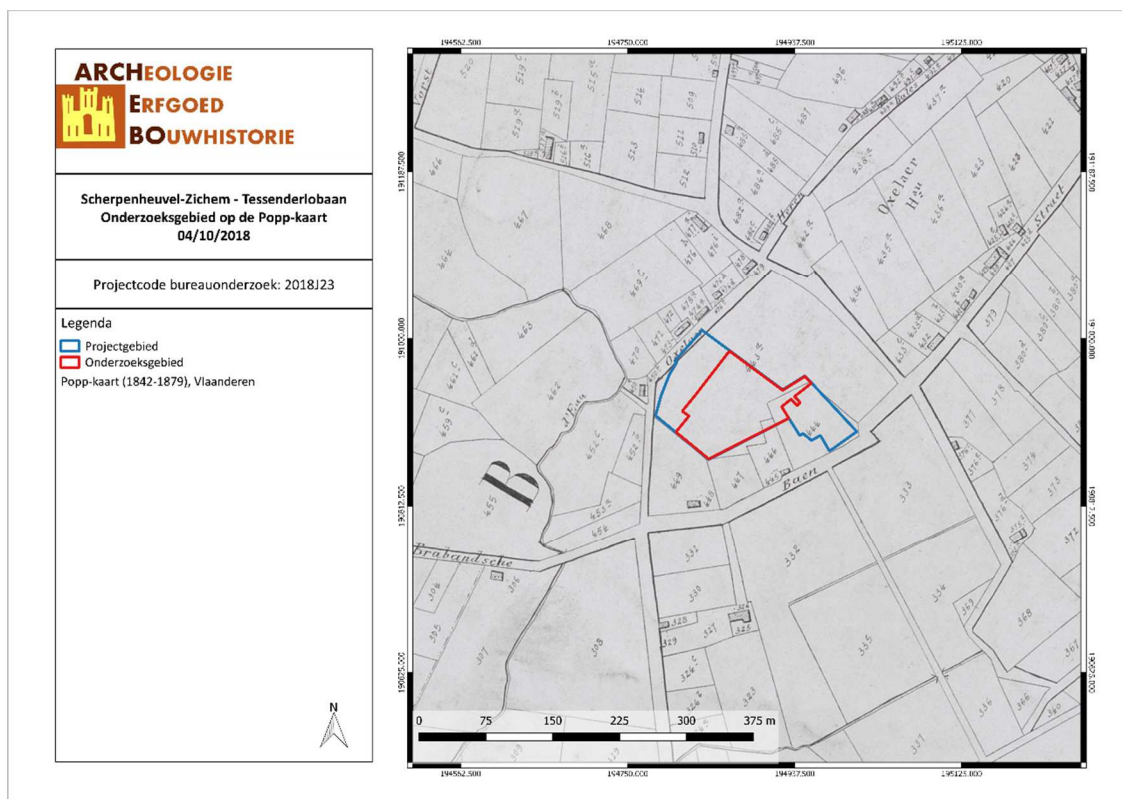
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018)

⁷ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

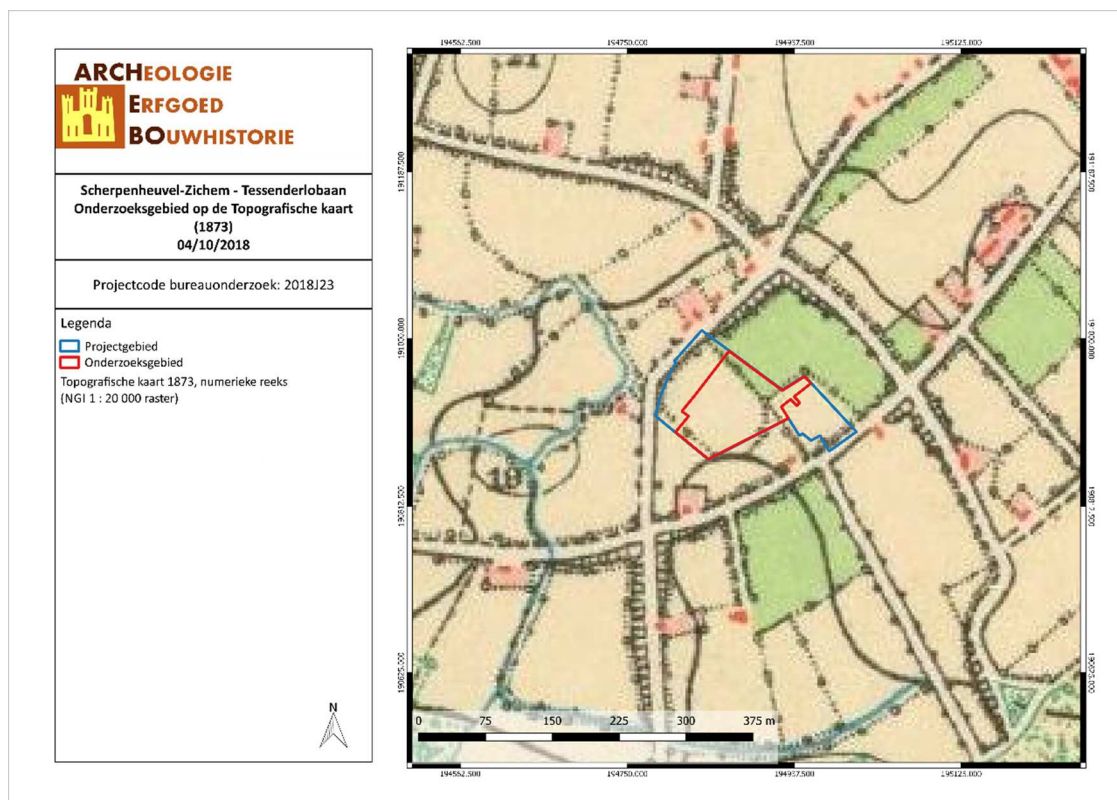
SCTE/18/10/04/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/16 - Digitale aanmaak

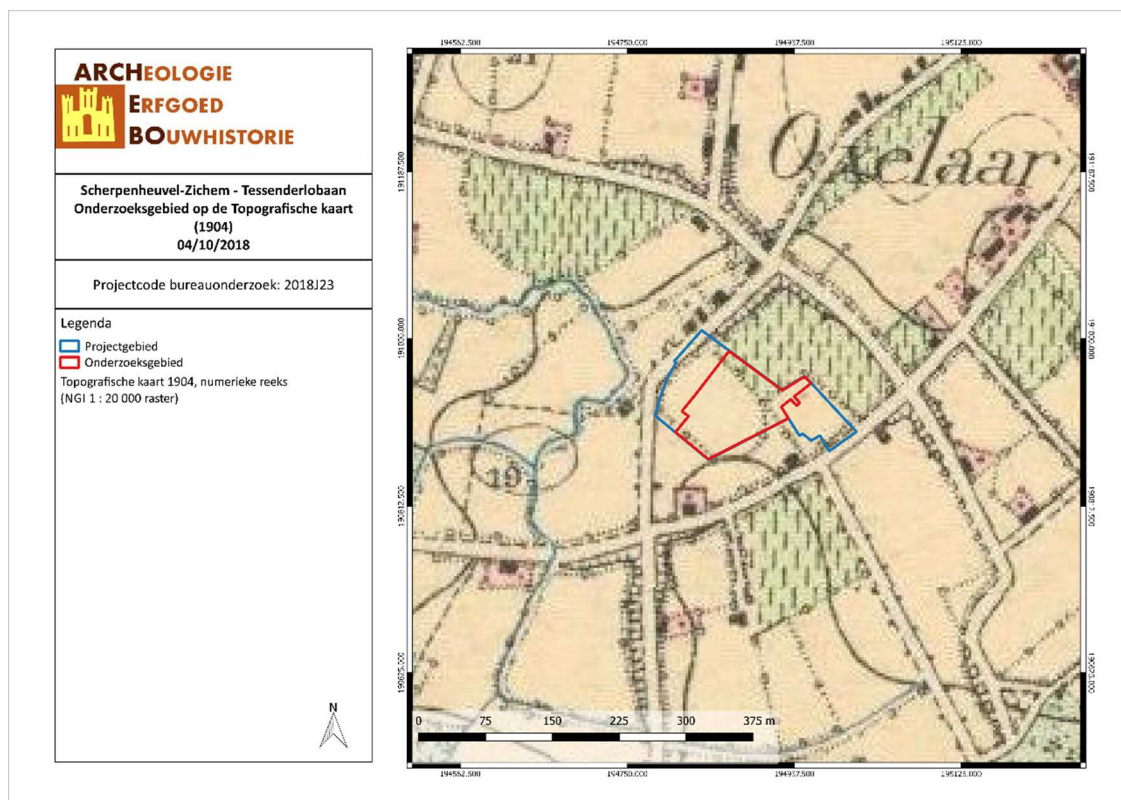
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)

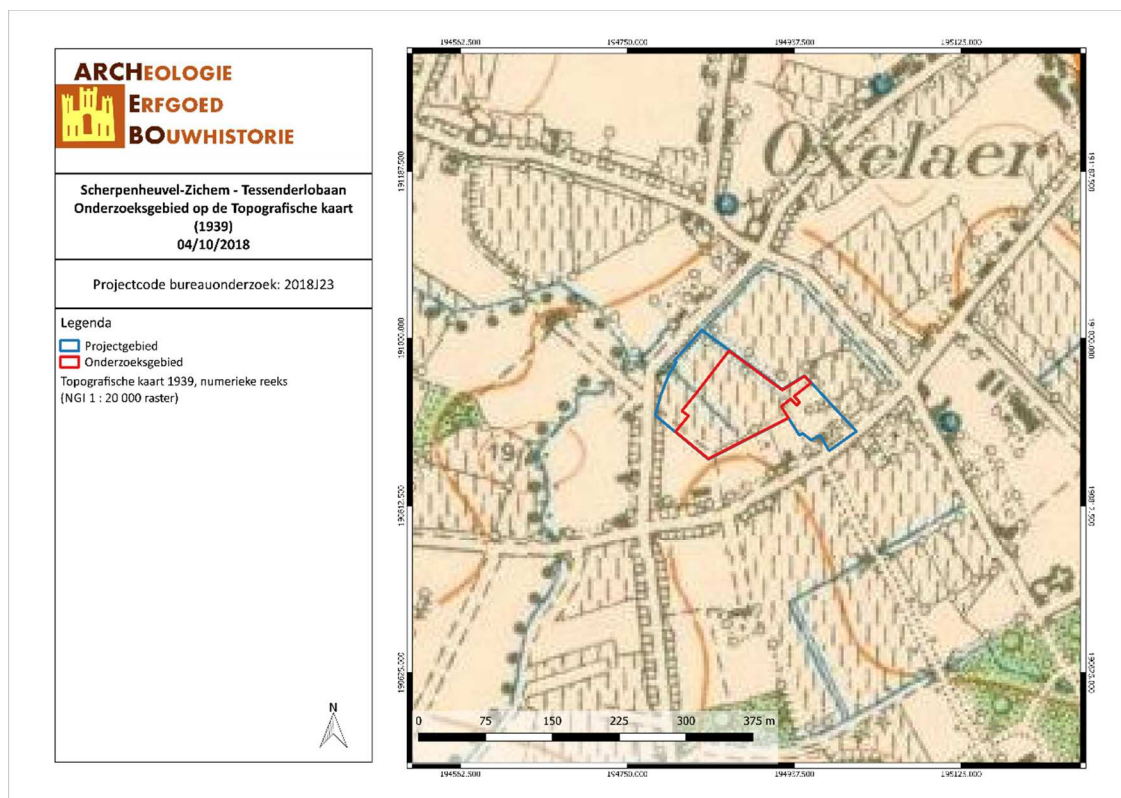
SCTE/18/10/04/17 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018)

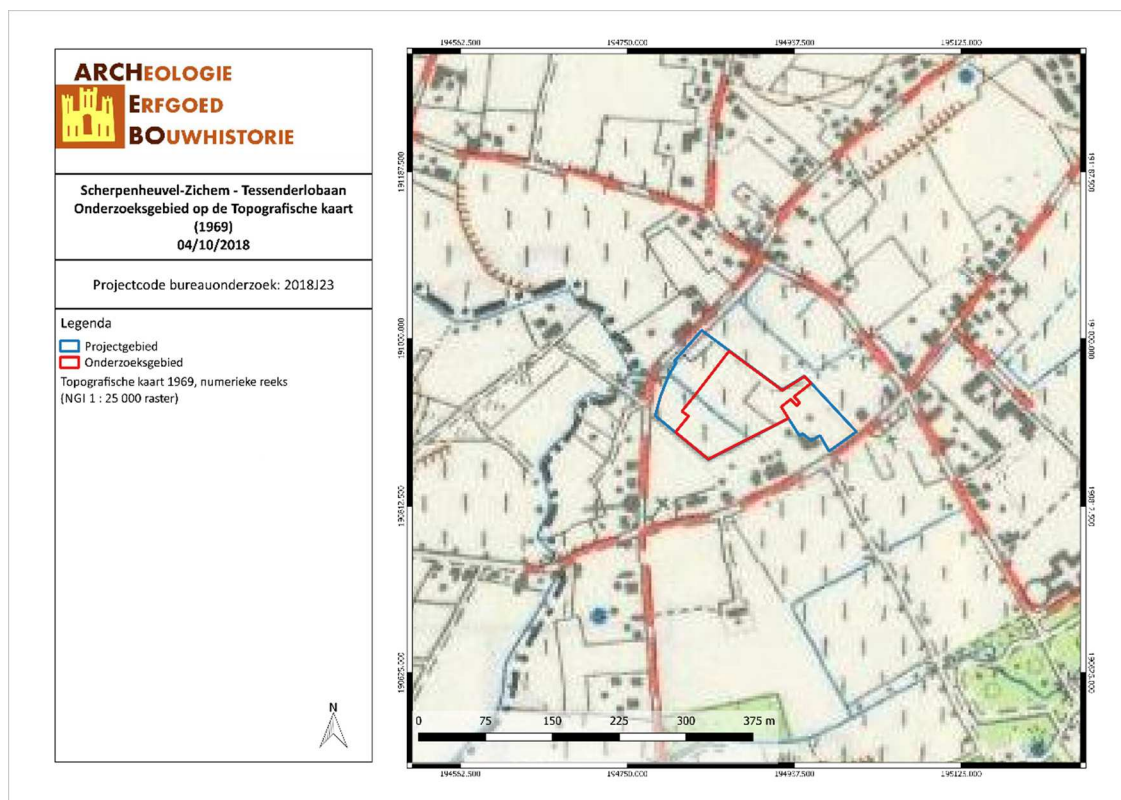
Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. Tussen 1873 en 1904 veranderd er niets, de kaarten tonen dezelfde situatie. Tussen 1904 en 1939 breidt het grasland zich uit over het gehele onderzoeksgebied. Tussen 1939 en 1969 neemt het grasland in het oosten weer af, om vervolgens tussen 1969 en 1981 weer het hele onderzoeksgebied in te nemen. Op de topografische kaart verschijnt een klein gebouw, ongeveer in het midden van het terrein. Het gebouw staat in een lange strook grond, die afgescheiden is van het grasland. Dit gebouw komt overeen met het bijgebouw dat nu nog op het terrein staat. De bebouwing moet geplaatst zijn tussen 1981 en 1989 en is ook op de luchtfoto's van 1979-1990 zichtbaar. Op de luchtfoto's van de 21ste eeuw zien we dat het midden en zuiden van het onderzoeksgebied ingenomen worden door bosgebied en dat het noorden bestaat uit grasland.

Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018)

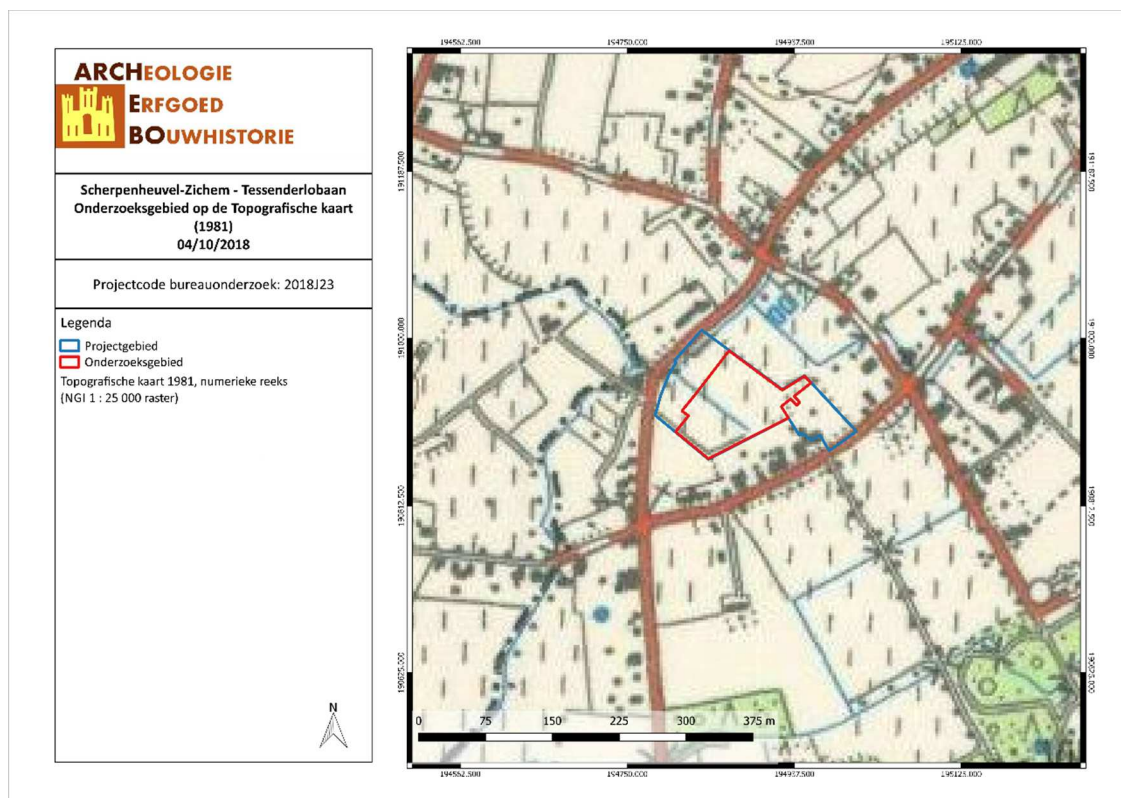

Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018)

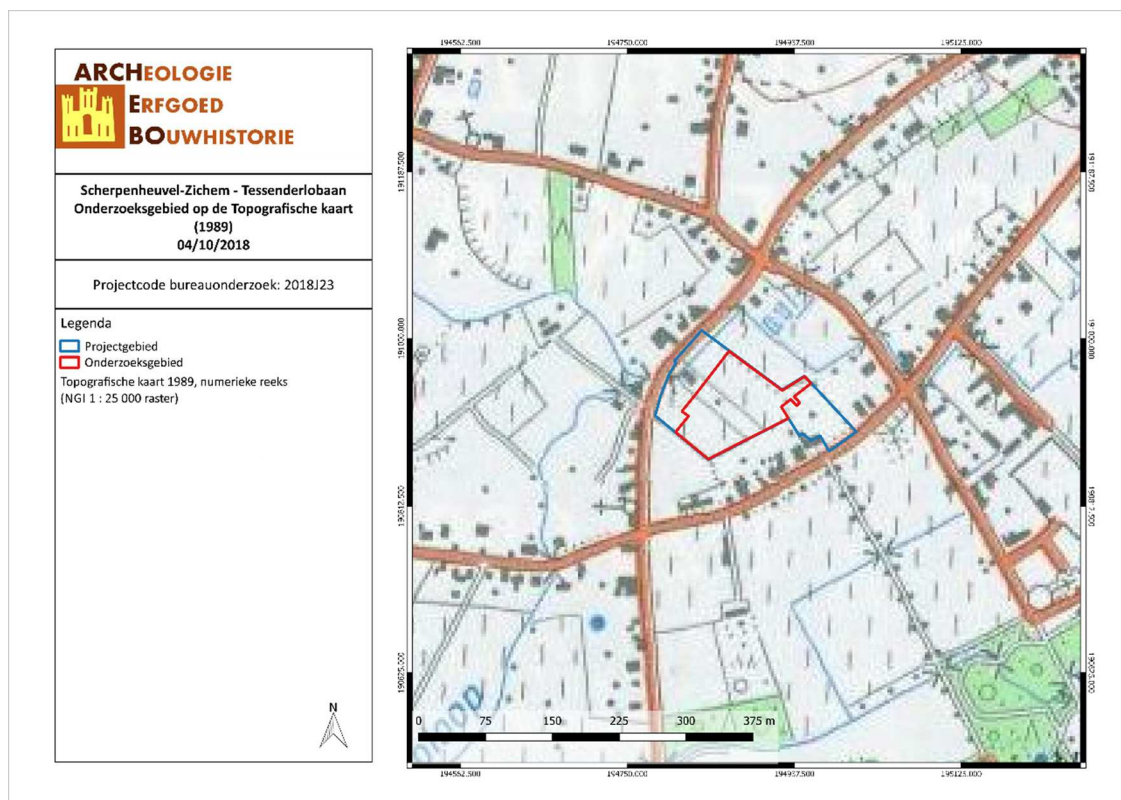
SCTE/18/10/04/20 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018)

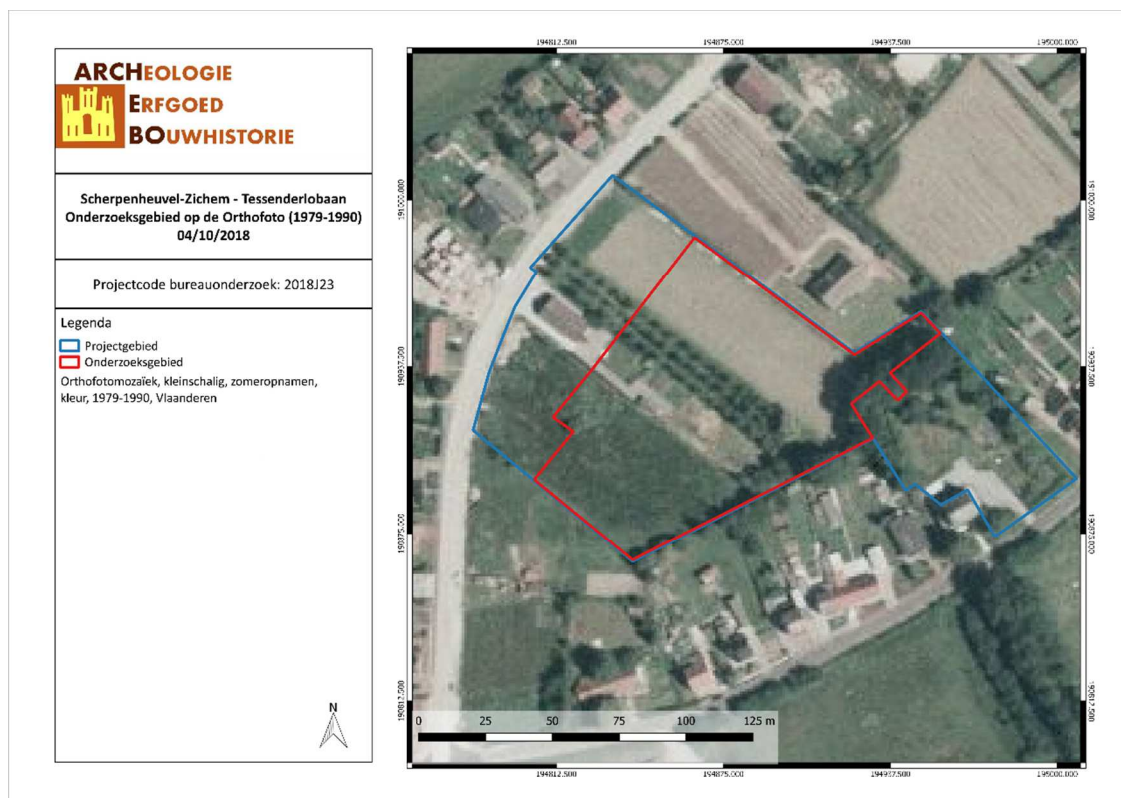
SCTE/18/10/04/21 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018)

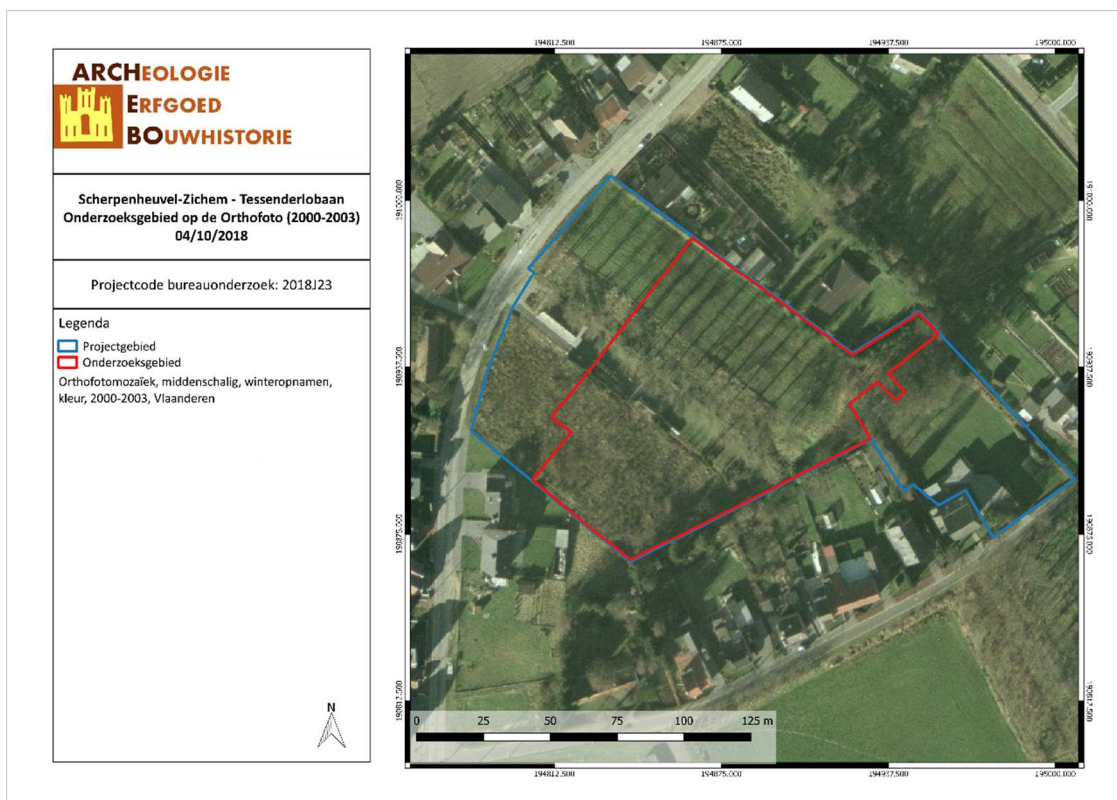
SCTE/18/10/04/22 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018)

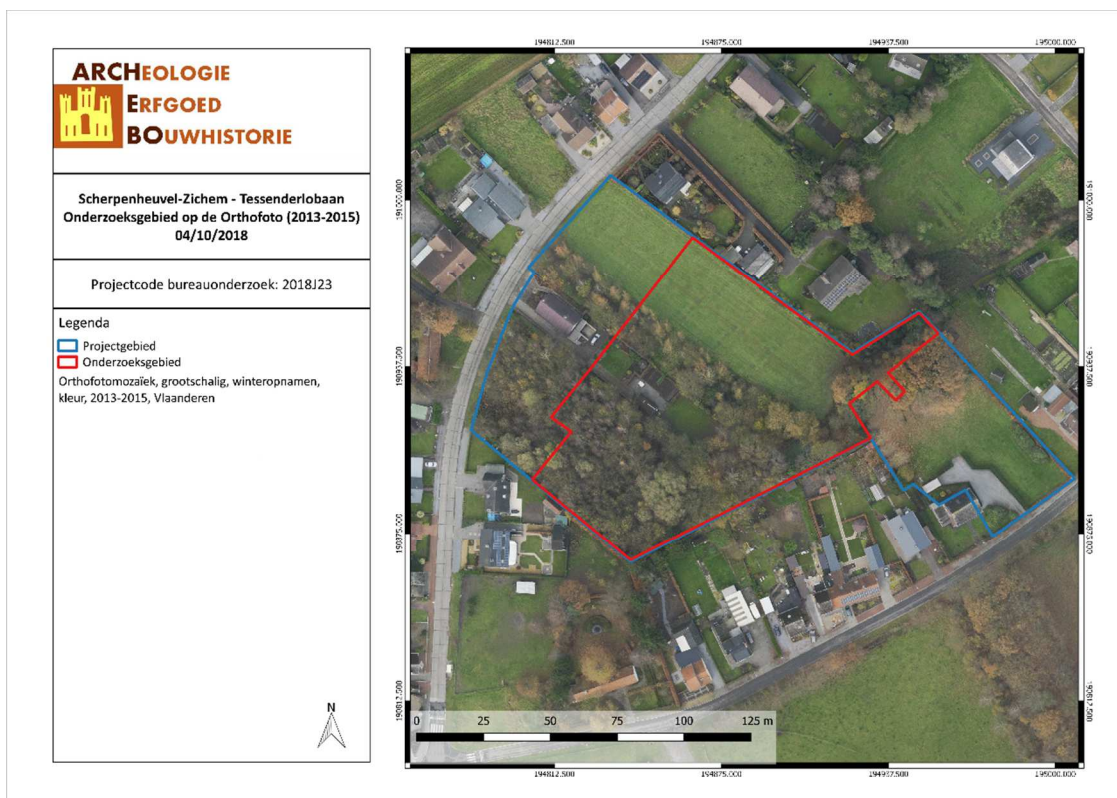

SCTE/18/10/04/23 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018)

SCTE/18/10/04/25 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was tussen ca. 1777 en ca. 1840 en vanaf ca. 1989 tot nu. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich twee archeologische waarden. Het betreft een concentratie van lithisch materiaal uit het Neolithicum bestaande uit o.m. een gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes en mogelijks afslagen (CAI 52279) en een afslag uit de Steentijd (CAI 52286).

Op basis van de topografische ligging op een helling aan een beekvallei en vlak aan twee natuurlijke waterlopen met brongebied, kan Steentijd verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van HOSBUR bvba een archeologienota opgemaakt voor het projectgebied aan de Tessenderlobaan, ter hoogte van huisnummers 63-63A-65, in Scherpenheuvel-Zichem (Vlaams-Brabant). Het onderzoeksgebied zal door de opdrachtgever verkaveld worden in 14 kavels, elk voorzien van een bouwzone. Er zal ook een wegenis aangelegd worden, die zal aansluiten op de Brabantsebaan. De totale oppervlakte van het projectgebied is ca. 16 131,74 m², van het onderzoeksgebied ca. 8 907,23 m².

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het onderzoeksgebied tussen ca. 1777 en ca. 1840 en vanaf ca. 1989 tot nu. De Ferrariskaart (ca. 1777) toont in het zuiden van het onderzoeksgebied een gebouw, dat niet langer zichtbaar is op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840). De volgende bebouwing is zichtbaar op de topografische kaart van 1989. Het gaat om een klein bijgebouw dat nog steeds op het terrein staat.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich twee archeologische waarden, namelijk een concentratie van lithisch materiaal uit het Neolithicum bestaande uit o.m. een gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes en mogelijks afslagen (CAI 52279) en een afslag uit de Steentijd (CAI 52286).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden tussen ca. 1777 en ca. 1840 en vanaf ca. 1989 tot nu. De Ferrariskaart is te onduidelijk om details in verband met het gebouw af te lezen. De bebouwing op de topografische kaart van 1989 komt overeen met de huidige bebouwing.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van het bijgebouw kan de bodem verstoord zijn en in het zuiden van het terrein kan dit eveneens het geval zijn door de bebouwing die er heeft gestaan tussen ca. 1777 en ca. 1840. Andere verstoringen in het verleden zijn niet in kaart te brengen. De minste verstoringen kunnen verwacht worden in noordoosten van het terrein. Toekomstige verstoringen zullen verwacht worden bij de aanleg van de wegenis en bufferbekken.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het onderzoeksgebied zal de opdrachtgever, HOSBUR bvba, de aanwezige bebouwing slopen en de bomen kappen om vervolgens het terrein te verkavelen in 14 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone voor open of halfopen bebouwing. De loten zullen bereikbaar zijn via een wegenis, die zal aansluiten op een nieuw aangelegde weg die uitkomt op de Brabantsebaan. In het midden van de wegenis en in het noordoosten van het onderzoeksgebied zullen bufferbekken aangelegd worden. Het projectgebied is ca. 16 131,74 m² groot, het onderzoeksgebied ca. 8 907,23 m².

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich twee archeologische waarden, namelijk een concentratie van lithisch materiaal uit het Neolithicum bestaande uit o.m. een gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes en mogelijks afslagen (CAI 52279) en een afslag uit de Steentijd (CAI 52286).

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied gebouwen stonden tussen ca. 1777 en ca. 1840 en vanaf ca. 1989 tot nu. De Ferrariskaart is te onduidelijk om details in verband met het gebouw af te lezen. De bebouwing op de topografische kaart van 1989 komt overeen met de huidige bebouwing.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als Seg (natte lemige zandgronden met duidelijke humus en/of ijzer B horizont), Sdg (matig natte lemig zandgronden met duidelijk humus en/of ijzer B horizont) en Zcg (matig droge zandgronden met duidelijke humus en/of ijzer B horizont).

Het projectgebied ligt op een lichte helling aan de vallei van de Klein Schijn en de Wouwersebeek en volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 10 en 13 meter boven de zeespiegel. Het terrein ligt op een gradiëntzone aan de Klein Schijn-beekvallei.

Op basis van de topografische en hydrografische ligging op een helling aan een beekvallei en vlak aan twee natuurlijke waterlopen met brongebied, kan Steentijd verwacht worden. Sporensites kunnen eveneens aanwezig zijn omwille van de topografische kenmerken van het gebied.

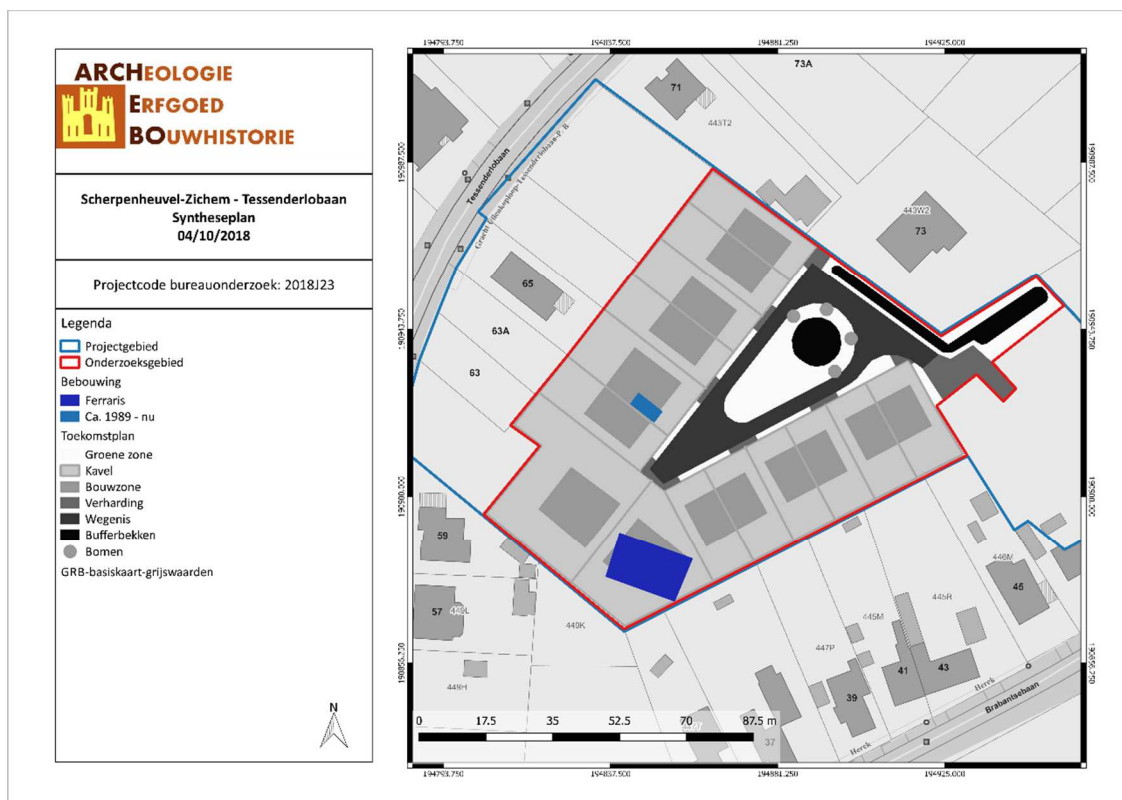
4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het onderzoeksgebied zal door 'HOSBUR bvba' de aanwezige bebouwing slopen en de bomen kappen om vervolgens het terrein te verkavelen in 14 nieuwe loten, elk voorzien van een bouwzone. De loten zullen bereikbaar zijn via een wegenis en in het midden van de wegenis en in het noordoosten van het onderzoeksgebied zullen bufferbekken aangelegd worden.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. Wel zijn een concentratie van lithisch materiaal uit het Neolithicum bestaande uit o.m. een gevleugelde pijlpunt, klingen, schrabbertjes en mogelijks afslagen en een afslag uit de Steentijd gevonden.

Tussen ca. 1777 en ca. 1840 en vanaf ca. 1989 tot nu is een beperkte oppervlakte van de bodem verstoord door bebouwing. Het is moeilijk in te schatten hoe groot de verstoring is.

Omwille van de ligging kunnen steentijdsites verwacht worden. Hetzelfde geldt voor sporensites.

SCTE/18/10/04/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Beukelaar-van Gulik, Tessa en Mark Groenhuijzen. "Scherpenheuvel - Vorststraat. Archeologienota/Bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek". Verslag van Resultaten. Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2017.

Beukelaar-van Gulik, Tessa en Mark Groenhuijzen. "Scherpenheuvel - Vorststraat. Programma van Maatregelen". Programma van Maatregelen. Amsterdam: VUHbs archeologie - Vrije Universiteit Amsterdam, 2017.

Van de Staey, Inge, en Petra Driesen. "Archeologienota Scherpenheuvel-Zichem, Abdijstraat 4. Nieuwbouw van een onderhoudsloods, DEEL 1: Verslag van de resultaten". Verslag van Resultaten. Tongeren: ARON bvba, maart 2018.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>.

"Averbode". *Wikipedia*. Geraadpleegd 7 september 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Averbode&oldid=52173778>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Scherpenheuvel-Zichem". *Wikipedia*. Geraadpleegd 7 september 2018. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Scherpenheuvel-Zichem&oldid=52161073>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2018) ..	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	6
Figuur 4: Zicht op projectgebied van op de Tessenderlobaan (Google Street View, augustus 2009)	8
Figuur 5: Zicht op projectgebied van op de Brabantsebaan (Google Street View, augustus 2009)	8
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2018).....	9
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (HOSBUR bvba, 2018)	9
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2018)	10
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	12
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2018)	12
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in W-O richting (Geopunt, 2018)	13
Figuur 12: Scherpenheuvel-Zichem aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2018)	13
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2018)	14
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2018).....	15
Figuur 15: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2018).....	15
Figuur 16: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2018)	16
Figuur 17: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2018)	18
Figuur 18: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2018).....	19
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2018).....	20
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2018)	21
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2018)	21
Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2018) ..	22
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2018) ..	23
Figuur 24: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2018) ..	23
Figuur 25: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 26: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2018) ..	24
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2018) ..	25
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2018).....	25
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2000-2003 (Geopunt, 2018).....	26
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Orthofoto van 2013-2015 (Geopunt, 2018).....	26
Figuur 31: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2018)	30

7 PLANNENLIJST

SCTE/18/10/04/1 - Digitale aanmaak	6
SCTE/18/10/04/2 - Digitale aanmaak	6
SCTE/18/10/04/3 - Digitale aanmaak	9
SCTE/18/10/04/4 - Digitale aanmaak	10
SCTE/18/10/04/5 - Digitale aanmaak	12
SCTE/18/10/04/6 - Digitale aanmaak	12
SCTE/18/10/04/7 - Digitale aanmaak	13
SCTE/18/10/04/8 - Digitale aanmaak	14
SCTE/18/10/04/9 - Digitale aanmaak	15
SCTE/18/10/04/10 - Digitale aanmaak	15
SCTE/18/10/04/11 - Digitale aanmaak	16
SCTE/18/10/04/12 - Digitale aanmaak	18
SCTE/18/10/04/13 - Digitale aanmaak	19
SCTE/18/10/04/14 - Digitale aanmaak	20
SCTE/18/10/04/15 - Digitale aanmaak	21
SCTE/18/10/04/16 - Digitale aanmaak	21
SCTE/18/10/04/17 - Digitale aanmaak	22
SCTE/18/10/04/18 - Digitale aanmaak	23
SCTE/18/10/04/19 - Digitale aanmaak	23
SCTE/18/10/04/20 - Digitale aanmaak	24
SCTE/18/10/04/21 - Digitale aanmaak	24
SCTE/18/10/04/22 - Digitale aanmaak	25
SCTE/18/10/04/23 - Digitale aanmaak	25
SCTE/18/10/04/24 - Digitale aanmaak	26
SCTE/18/10/04/25 - Digitale aanmaak	26
SCTE/18/10/04/26 - Digitale aanmaak	30